

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **H. Š.**, zast. Mgr. Danielelem Grimmem, advokátem se sídlem Janáčkova 1089/20, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 4. 2022, č. j. MPSV-2021/203009-421/1, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 10. 2022, č. j. 20 Ad 10/2022-32,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 10. 2022, č. j. 20 Ad 10/2022-32, **se zrušuje** ve výroku I. a II. a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem projednávané věci je vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence z důvodu maření součinnosti s krajskou pobočkou Úřadu práce podle § 30 odst. 2 písm. f) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“).

[2] Rozhodnutím ze dne 18. 11. 2021, č. j. UHB-1292/2021-56, vyřadil Úřad práce ČR - krajská pobočka ve Zlíně (dále jen „úřad práce“) žalobkyni z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu maření součinnosti s úřadem práce podle § 30 odst. 2 písm. f) a odst. 3 a § 31 písm. c) zákona o zaměstnanosti. Maření součinnosti spočívalo v nedostavení se na úřad práce ve stanoveném termínu 9. 11. 2021 v čase 8:00 – 9:00 hod. bez jakékoliv omluvy. Žalobkyně se dostavila až dne 11. 11. 2021 s tím, že si spletla termín, což ovšem úřad práce nepovažoval za vážný důvod dle § 5 písm. c) zákona o zaměstnanosti.

[3] Odvolání žalobkyně proti rozhodnutí úřadu práce zamítl žalovaný výše nadepsaným rozhodnutím a vyřazení žalobkyně z evidence uchazečů o zaměstnání potvrdil. Žalovaný se ztotožnil s úřadem práce, že žalobkyně se ve stanoveném termínu bez vážného důvodu nedostavila na úřad práce, čehož zákonným důsledkem je vydání rozhodnutí o jejím

vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání. Dne 11. 9. 2020, kdy byla žalobkyně na vlastní žádost zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání, byla poučena o následcích nesplnění povinnosti uchazeče dostavovat se na termíny stanovené úřadem a dne 16. 9. 2021 svým podpisem stvrdila seznámení se se stanoveným termínem 9. 11. 2021. Nelze zohlednit, že si termín špatně zapsala do mobilního telefonu, a je irelevantní, zda k maření součinnosti došlo úmyslně, omylem či nedopatřením. Žalovaný též zdůraznil, že žalobkyně byla od roku 2014 již šestkrát vedena na úřadu práce, byla tedy více než dostatečně obeznámena se svými povinnostmi. Poukázal také na to, že v předchozích letech byla žalobkyně třikrát vyřazena z důvodu nedostavení se na úřad práce ve stanoveném termínu, nejedná se tedy o ojedinělé pochybení.

[4] Podané žalobě vyhověl krajský soud nyní napadeným rozsudkem a výrokem I. napadeného rozsudku zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Výrokem II. uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni náhradu nákladů řízení před krajským soudem a výrokem III. uložil žalobkyni povinnost zaplatit soudní poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě, o kterém dříve rozhodl usnesením ze dne 21. 7. 2022, č. j. 20 Ad 10/2022-11. Krajský soud neshledal namítanou nepřezkoumatelnost napadených rozhodnutí pro nedostatek důvodů. Konstatoval však nesprávnost závěru správních orgánů, že nedostavení se žalobkyně na úřad práce dne 9. 11. 2021 je bez dalšího důvodem pro její vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání. Takový mechanický závěr neodpovídá rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu, dle které je třeba přihlížet ke konkrétním okolnostem případu, zohlednit povahu a důvod porušení povinnosti a hledat proporcionalitu mezi důsledky a závažností porušení povinnosti. Dle krajského soudu z odůvodnění rozhodnutí žalovaného ani z obsahu spisu nevyplývá, že by se ze strany žalobkyně jednalo o opakované pochybení a i v jiných případech by postupovala nedbale či lehkomyšlně. Jedná se naopak o ojedinělé pochybení, které žalobkyně omlouvá chybným poznačením si data schůzky. Dne 11. 11. 2021, který si poznačila, se skutečně dostavila a situaci vysvětlila. Její pochybení proto dle krajského soudu nedosahuje intenzity maření součinnosti, ale lze okolnosti pochybení kvalifikovat jako omluvitelný důvod, který je hoden zvláštního zřetele ve smyslu § 5 písm. c) bodu 7. zákona o zaměstnanosti. Krajský soud uzavřel, že nebudou-li zjištěny a prokázány jiné okolnosti zvyšující závažnost pochybení žalobkyně, nelze ji z evidence vyřadit pouze z důvodu nedostavení se na úřad práce dne 9. 11. 2021.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobkyně

[5] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl výroky I. a II. výše označeného rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Stěžovatel nesouhlasil s konstatováním krajského soudu v bodě 14. napadeného rozsudku, že se správní orgány dopustily mechanického postupu bez bližšího zohlednění konkrétních okolností případu.

[7] Stěžovatel nesouhlasil ani s konstatováním v bodě 15. napadeného rozsudku, že z odůvodnění rozhodnutí o odvolání ani z obsahu spisu nevyplývá, že by se ze strany žalobkyně jednalo o opakované pochybení a že by i v jiných případech postupovala nedbale

pokračování

či lehkomyšlně. Stěžovatel v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalobkyně byla třikrát sankčně vyřazena, a to vždy z důvodu nedostavení se ve stanoveném termínu bez vážného důvodu – ve dnech 3. 8. 2015, 5. 6. 2018 a 5. 2. 2020, což vyplývá i ze spisové dokumentace. Žalobkyně tedy zjevně ke své povinnosti dostavit se na úřad práce přistupuje lehkovážně. Konstatování krajského soudu je v rozporu se spisovou dokumentací.

[8] Stěžovatel se dále neztotožnil s posouzením krajského soudu, že okolnosti, za kterých došlo k pochybení žalobkyně, lze kvalifikovat jako omluvitelný důvod dle § 5 písm. c) bodu 7. zákona o zaměstnanosti. Pouhý omyl sám o sobě nepovažuje ani judikatura NSS za vážný důvod, stěžovatel odkázal na rozsudky NSS ze dne 30. 3. 2009, č. j. 4 Ads 161/2008-101, a ze dne 9. 7. 2014, č. j. 5 Ads 42/2014-19. Žalobkyně však nedala svůj omyl do souvislosti s jinými skutečnostmi a stěžovatel se konkrétním okolnostem případu věnoval. S ohledem na výše popsané skutečnosti nelze okolnosti, za kterých došlo k pochybení žalobkyně, považovat za vážný důvod. Vyřazení žalobkyně bylo dle stěžovatele přiměřené. Stěžovatel poukázal též na důvodovou zprávu k zákonu, kterým bylo do zákona o zaměstnanosti ukotveno současné znění § 5 písm. c) bodu 7. a „důvodů zvláštního zřetele hodných“. Dle důvodové zprávy jde např. o dopravní kalamitu nebo živelné pohromy. Chybné poznačení data schůzky a vysvětlení omylu o dva dny později, které krajský soud považuje za důvod hodný zvláštního zřetele, tedy zjevně nenaplňují záměr zákonodárce.

[9] Stěžovatel si je vědom aktuální rozhodovací praxe správních soudů, rozhodnutí NSS však nelze aplikovat paušálně. V nyní posuzované věci individuální okolnosti odůvodňují vyřazení žalobkyně z evidence, což stěžovatel dostatečně vysvětlil ve svém rozhodnutí. Stěžovatel též upozornil, že důvodem nesplnění povinnosti žalobkyně nebyla její obtížná životní situace, ale nedbalý přístup. Stěžovatel závěrem konstatoval, že je pochopitelné, že vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání s sebou nese i negativní důsledky, tato skutečnost však nemůže bránit vyřazení. Opačný výklad by vyřazování uchazečů o zaměstnání zcela znemožnil.

[10] Žalobkyně se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[11] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a za stěžovatele jedná pověřený zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání (§ 102 a násl. s. ř. s.).

[12] Nejvyšší správní soud se dále zabýval přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně převyšuje vlastní zájmy stěžovatele. Jedná se totiž o věc, v níž před krajským soudem rozhoduje specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.).

[13] Nejvyšší správní soud nepřijatelnost podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem přesah vlastních zájmů stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních

otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[14] Ve vztahu k přijatelnosti kasační stížnosti žalovaného správního orgánu Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006-59, č. 1143/2007 Sb. NSS, konstatoval, že kasační stížnost lze považovat za přijatelnou, pokud je shledáno zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu (obdobně srov. usnesení NSS ze dne 14. 10. 2021, č. j. 9 Azs 157/2021-29, odst. [16]).

[15] Nejvyšší správní soud v projednávané věci shledal, že se krajský soud dopustil zásadního pochybení při výkladu práva a jeho aplikaci na případ žalobkyně. Kasační stížnost je proto přijatelná a Nejvyšší správní soud přistoupil k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[16] Kasační stížnost je důvodná.

[17] Podle § 30 odst. 2 písm. f) zákona o zaměstnanosti [u]chazeče o zaměstnání krajská pobočka Úřadu práce z evidence uchazečů o zaměstnání rozhodnutím vyřadí, jestliže bez vážného důvodu [...] maří součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce (§ 31).

[18] Podle § 31 písm. c) zákona o zaměstnanosti [u]chazeč o zaměstnání maří součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce, jestliže [...] se nedostaví na krajskou pobočku Úřadu práce ve stanoveném termínu bez vážných důvodů [§ 5 písm. c)].

[19] Podle § 5 písm. c) bodu 7. zákona o zaměstnanosti se pro účely tohoto zákona rozumí *vážnými důvody* důvody spočívající v [...] jiných vážných osobních důvodech, například etických, mravních či náboženských, nebo důvodech hodných zvláštního zřetele.

[20] Nejvyšší správní soud se vyřazením uchazeče z evidence uchazečů o zaměstnání již několikrát ve své judikatuře zabýval. Judikuje, že je vždy třeba zachovat proporcionalitu mezi mírou porušení povinnosti a tvrdostí sankce, která za porušení následuje, a citlivě vážit všechny okolnosti případu. Smyslem činnosti úřadu práce je především zprostředkování zaměstnání. K vyřazení z evidence by proto měl úřad práce přistupovat obezřetně a používat jej až jako krajní prostředek řešení pochybení uchazeče. Úmyslem zákonodárce při zakotvení možnosti vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání nebylo „trestat“ uchazeče za každé bagatelní pochybení, ale zajistit, aby výhod spojených s vedením v seznamu uchazečů o zaměstnání nemohly požívat osoby, které své postavení zneužívají a znemožňují úřadu práce vykonávat jeho činnost (srov. rozsudky ze dne 3. 12. 2015, č. j. 7 Ads 268/2015-30, ze dne 4. 4. 2019, č. j. 3 Ads 349/2017-28, odst. [23], ze dne 11. 5. 2021, č. j. 1 Ads 52/2021-31, odst. [27], a ze dne 27. 5. 2021, č. j. 1 Ads 62/2021-43, č. 4212/2021 Sb. NSS, odst. [28] až [31]).

[21] Dále platí, jak správně uvedl stěžovatel, že pouhý omyl nebo opomenutí ze strany uchazeče není vážným důvodem, který by omluvil maření součinnosti s úřadem práce

pokračování

z důvodu nedostavení se ve stanoveném termínu, pokud není doprovázeno relevantními okolnostmi (srov. stěžovatelem citované rozsudky č. j. 4 Ads 161/2008-101 a č. j. 5 Ads 42/2014-19, obdobně nedávná usnesení NSS ze dne 23. 8. 2023, č. j. 9 Ads 23/2023-43, odst. [10], a ze dne 28. 3. 2024, č. j. 9 Ads 12/2024-29, odst. [23]). Tyto okolnosti mohou spočívat např. v tom, že jde o ojedinělé pochybení mající povahu lidsky zcela pochopitelného omylu za situace, kdy jinak uchazeč plní své povinnosti, případně sám i mimo součinnost s krajskou pobočkou úřadu práce aktivně usiluje o získání zaměstnání (srov. již citovaný rozsudek č. j. 1 Ads 52/2021-31, odst. [26], usnesení NSS ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 Ads 216/2022-35, odst. [15], nebo již citovaný č. j. 9 Ads 12/2024-29, odst. [23]). V potaz je třeba brát také to, zda se uchazeč aktivně snažil svoje pochybení napravit, že za poměrně dlouhou dobu vedení v evidenci plnil své povinnosti a jeho pochybení nenese žádné znaky účelového vyhýbání se stanoveným povinnostem (srov. již citované rozsudky č. j. 3 Ads 349/2017-28, odst. [25], a č. j. 1 Ads 62/2021-43, odst. [30]).

[22] Krajský soud v projednávaném případě vycházel z této judikatury (viz body 10. až 12. napadeného rozsudku) a konstatoval, že v případě žalobkyně se jednalo o ojedinělé pochybení, které konzistentně omlouvá chybným označením si data schůzky, a že v den 11. 11. 2021, který si poznačila, se na úřad práce skutečně dostavila a situaci vysvětlila. Chybné označení data schůzky a vysvětlení omylu o dva dny později proto krajský soud považoval za omluvitelný důvod hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 5 písm. c) bodu 7. zákona o zaměstnanosti (viz bod 15. napadeného rozsudku). Krajský soud ovšem uvedenou judikaturu aplikoval nesprávně, nepřiléhavě na případ žalobkyně, čímž zatížil napadený rozsudek nezákonností.

[23] Nejvyšší správní soud přisvědčil stěžovateli, že konstatování krajského soudu v bodě 15. napadeného rozsudku je v přímém rozporu se spisovým materiálem. Není pravda, že by z napadeného rozhodnutí ani z obsahu spisu nevyplývalo, že se v případě žalobkyně nejedná o opakované pochybení. Stěžovatel na str. 5 svého rozhodnutí výslovně uvedl, že: *„poukazuje na skutečnost, že v předchozích letech byla odvolatelka z evidence uchazečů o zaměstnání úřadem práce třikrát vyřazena z důvodu nedostavení se na úřad práce ve stanoveném termínu a nejedná se tedy o její ojedinělé pochybení ve vztahu k zákonným povinnostem uchazeče o zaměstnání.“* Tomuto tvrzení odpovídají ve správním spise založená rozhodnutí úřadu práce o vyřazení žalobkyně z evidence uchazečů o zaměstnání ze dne 23. 9. 2015, ze dne 3. 7. 2018 a ze dne 26. 2. 2020. Součástí správního spisu je dále *Přehled evidencí uchazeče – žalobkyně*, ze kterého vyplývá, že byla třikrát sankčně vyřazena, a to v letech 2015, 2018 a 2020. Stěžovatel na tuto skutečnost poukázal také na str. 6 svého vyjádření k žalobě na č. 1. 18 spisu krajského soudu, což krajský soud ani nijak nerefletoval v rámci shrnutí tohoto vyjádření v bodě 3. napadeného rozsudku.

[24] V důsledku tohoto svého zásadního pochybení v současné době neobstojí závěr krajského soudu, že v případě stěžovatelky je dán omluvitelný důvod hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 5 písm. c) bodu 7. zákona o zaměstnanosti. Nesprávné je také konstatování krajského soudu, že žalobkyni nelze vyřadit z evidence pouze z důvodu nedostavení se na úřad práce dne 9. 11. 2021, aniž by byly zjištěny a prokázány jiné okolnosti zvyšující závažnost jejího pochybení. V souladu s výše uvedenou judikaturou naopak musí k opomenutí uchazeče o zaměstnání přistoupit okolnosti, které by toto opomenutí relevantně omluvily. Tyto okolnosti ovšem krajský soud v nyní projednávané věci

nesprávně posoudil, resp. vycházel ze skutečnosti (ojedinělost pochybení), která nemá oporu ve správním spise, dokonce je s ním v přímém rozporu. Ostatně krajský soud sám v závěru bodu 15. napadeného rozsudku konstatoval, že: „*Něco jiného by samozřejmě bylo, kdyby se nejednalo o ojedinělé pochybení ze strany žalobkyně.*“ Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek zrušil. V dalším řízení je na krajském soudu, aby napadená správní rozhodnutí znovu přezkoumal s ohledem na skutečnost, že ze strany žalobkyně se zjevně nejednalo o ojedinělé pochybení.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost proti výrokům I. a II. napadeného rozsudku je důvodná, a proto rozsudek krajského soudu v tomto rozsahu zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu zde uvedeným (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[26] O náhradě nákladů řízení rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. dubna 2024

JUDr. Radan Malík
předseda senátu